

Президента України 13 квітня 2011 р. № 459/2011 URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/459/2011>

4. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади:
Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>
5. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів:
Постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 667
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF/para13#n13>
6. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 і від 2 вересня 2015 р. № 667: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1087 URL:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1087-2015%D0%BF/para14#n14>

Д.М. Кізім

викладачка

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОМІРНОГО ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ БЕЗ ЗГОДИ АВТОРА

Починаючи з 24 лютого 2022 року, коли росія випустила безліч ракет по території України та оголосила про «спеціальну воєнну операцію» з метою нібито «демлітаризації та денацифікації України», все більшої популярності почали набирати україномовні виконавці та пісні.

Доведенням цього може слугувати порівняння рейтингу ТОП-100 найкращих пісень в Україні за 2021 та 2022 роки за версією Apple Music [1,2]. Так, у рейтингу 2021 року українці слухали російських виконавців та російськомовні пісні. Ситуація змінилася у 2022 році з початком війни, адже у рейтингу Apple Music більшість виконавців – з україномовними

піснями, які написані під час війни разом з іноземними виконавцями, котрі підтримують Україну і виступають проти цієї кривавої війни, розв'язаної путінім. А чого лише вартує перемога українського гурту KALUSH ORCHESTRA з україномовною піснею «Stefania» на Євробаченні 2022 року [3]? Люди з усього світу голосувати за україномовний гурт.

Біль, лють, страх за майбутнє, ненависть до ворогів і любов до своєї країни та рідних – усе це відчуває кожен українець. І доволі часто внутрішні переживання виливаються у творчість. Для когось пісня – це спроба відволіктися, для декого – спроба пережити жах війни. А дехто за допомогою пісні намагається підняти бойовий дух українців.

Час іде, війна триває, пісні виконуються, а що ж стосовно авторських прав виконавців на музичні твори?

Авторські права на музичний твір, як і інші права, охороняються нормами Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон). Зокрема, п.3 ч.1 ст. 6 цього Закону відносить до об'єктів авторського права музичні твори з текстом і без тексту [4].

Як ми знаємо, до прав автора на твір належать особисті немайнові та майнові права.

Важливе питання, яке цікавить більшість – чи потрібно запитувати дозвіл автора на використання музичного твору? Так, потрібно, але законодавець визначив випадки, коли такий дозвіл можна не отримувати. Одним із таких випадків є твори народної творчості (фольклор) [4].

До прикладу, Jerry Neil разом з Веркою Сердючкою випустила у світ пісню «Москаль Некрасівий» [5]. Артистка записала пісню, переосмисливши лірику української народної пісні «Ой, на горі та й жінці жнуть».

Також, прикладом може слугувати пісня Бумбоксу «Ой у лузі червона калина», який заспівав на свій лад лідер гурту Андрій Хливнюк. «Ой у лузі червона калина...» або «Червона калина» – українська народна пісня часів Богдана Хмельницького авторського походження, вперше опублікована у 1875-му році, яка стала в обробці та текстовій версії Степана Чарнецького

гімном Українських січових стрільців. Пісня одразу стала вірусною, дехто її асоціює з піснею війни, адже її співають на стадіоні тисячі вболівальників перед футбольним матчем (1 червня 2022 року пісня прозвучала у місті Глазго, де Україна зустрілася з Шотландією в рамках відбору на ЧС-2022 [6]), учасники легендарного британського рок-гурту Pink Floyd возз'єдналися вперше майже за 30 років, щоб записати кавер-версію на підтримку України з музикантом Андрієм Хливнюком під назвою «Heu, Heu, Rise Up!» [7], та просто звичайні люди у бомбосховищах, діти біля імпровізованого блок-посту, військові на позиціях, тощо.

Ще одним випадком використання музичного твору без згоди на те автора – є перехід творів у суспільне надбання, відповідно до якого закінчення строку дії авторського права на твори означає їх перехід у суспільне надбання. Твори, які стали суспільним надбанням, можуть вільно, без виплати авторської винагороди, використовуватися будь-якою особою, за умови дотримання особистих немайнових прав автора (ч.3 ст. 32 Закону). Як відомо, авторське право діє протягом усього життя автора і 70 років після його смерті (ст. 31 Закону) [4].

Саме цією нормою Закону скористалися українські виконавці Надія Дорофєєва та Артем Пивоваров у дуетній композиція під назвою «Думи». Артисти заспівали вірш видатного поета Тараса Григоровича Шевченка «Думи мої, думи мої» (1840).

Крім цього, без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається публічне сповіщення публічно виголошених промов, звернень, доповідей та інших подібних творів у обсязі, виправданому поставленою метою (п.8 ч.2 ст. 22 Закону) [4].

Як приклад до цієї норми закону можна навести музичний твір МюсліUA – «Вова, *баш їх бл*ять». А історія створення така: президент футбольного клубу «Інгульця» та депутат Петрівської районної ради Олександр Поворознюк публічно записав емоційну промову щодо війни в Україні: *«Хочу звернутися тим часом до президента нашого Володимира*

Зеленського. Вова, *баш їх, а ми тобі допомагатимемо. Такого президента, як ти, не було і не буде. Велика повага до того, що ти єдиний зумів об'єднати людей. Я за тебе не голосував у першому турі, але зараз життя готовий віддати за те, що ти зайняв таку громадянську позицію. Спасибі. Слава Україні!». Пізніше, інтерв'ю Олександра Поворознюка лягло в основу музичного твору МюсліUA – «Вова, *баш їх бл*ять». «Цей трек – це крик душі не лише одіозного президента ФК «Інгулець» Олександра Поворознюка, а й мільйонів українців», – йдеться в описі до твору [8].

Отже, незважаючи на російсько-українську війну право інтелектуальної власності діє відповідно до законодавства. Законодавець охороняє авторське право на музичні твори з текстом і без тексту. Автор музичного твору має особисті немайнові та майнові права, що дозволяє йому вимагати визнання свого авторства; забороняти під час публічного використання твору згадування свого імені, якщо він як автор твору бажає залишитись анонімом; вибирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені автора на творі і його примірниках і під час будь-якого його публічного використання; вимагати збереження цілісності твору і протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору або будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі і репутації автора.

Також, існують випадки, коли дозвіл на використання твору не обов'язковий. Одним із таких випадків є твори народної творчості (фольклор), відтворення творів у особистих цілях, перехід творів у суспільне надбання та публічне сповіщення публічно виголошених промов, звернень, доповідей та інших подібних творів у обсязі, виправданому поставленою метою.

Список використаних джерел:

1. ТОП-100 найкращих пісень в Україні за 2021 рік за версією Apple Music/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://music.apple.com/ua/playlist/top-songs-of-2021-ukraine/pl.406fd0647b7443c193f792230309e2d5?l=ru>

2. ТОП-100 найкращих пісень в Україні за 2022 рік за версією Apple Music/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://music.apple.com/ua/playlist/%D1%82%D0%BE%D0%BF-100-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96/pl.815f78effb3844909a8259d759ecbddb?l=uk>
3. Україна перемогла на Євробаченні-2022 — Kalush Orchestra зайняли перше місце/ офіційний сайт Суспільне Євробачення/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eurovision.ua/3728-ukrayina-peremogla-na-yevrobachenni-2022-kalush-orchestra-zajnyaly-pershe-misce/>
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
5. «Геть з України, москаль некрасивий»: Jerry Heil заспівала про Зеленського, Кіма, Арестовича та ЗСУ/ Суспільне культура/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://suspilne.media/227480-get-z-ukraini-moskal-nekrasivij-jerry-heil-zaspivala-pro-zelenskogo-kima-arestovica-ta-zsu/>
6. Зворушлива підтримка: фанати збірної України «захопили» шотландський паб та виконали «Ой у лузі червона калина» (відео)/ ТСН/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://tsn.ua/prosport/zvorushлива-pidtrimka-fanati-zbirnoyi-ukrayini-zahopili-shotlandskiy-pab-ta-vikonali-oy-u-luzi-chervona-kalina-video-2076580.html>
7. «Ой у лузі червона калина». Історія пісні від Січових стрільців до Хлівнюка і Pink Floyd/ BBC News| Україна/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/features-61037106?at_medium=custom7&at_custom2=facebook_page&at_campaign

ign=64&at_custom4=3AD79CF2-B722-11EC-90471ADA39982C1E&at_custom3=BBC+News+Ukraine&at_custom1=%5Bpost+type%5D&fbclid=IwAR0D4rK7tcgZzWhDzePVDmXCaN4913m5T379WqiHNawdoEHDtEvgxx803PY

8. «Вова, єб*ш їх, бл*дь»: емоційна промова Поворознюка отримала друге дихання і може стати хітом – відео 18+/ «Телерадіокомпанія Люкс». «Футбол 24»/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://football24.ua/vova_yebsh_yih_bld_emotsiyna_promova_povoroznyuka_otrimala_druge_dihannya_i_mozhe_stati_hitom__video_18_n716104/

А.О. Козаченко

магістрантка

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТАТУЮВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА

У сучасному світі татуювання, як вираження індивідуальності та мистецького самовираження, займає важливе місце в культурному та соціальному просторі. Чомусь у суспільстві є думка, що авторське право – це лише пісня, музика, текст, малюнок, комп'ютерна програма. Коли людина дивиться на картину, одразу виникає думка, що це є твір мистецтва у якої є автор і яка охороняється авторським правом. Коли ж іде мова про татуювання, не всі можуть виділити до якого об'єкта права вона належить і чи взагалі це є об'єктом права. Насправді, татуювання є не лише частиною тіла, але й твором мистецтва, тому і виникає питання про його захист за допомогою авторського права.

Українське законодавство в Основному Законі зазначило, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної